

ภาพลักษณ์พยาบาลไทยในสื่อภาพยนตร์ ระหว่าง พ.ศ. 2547-2558*

ภริพันธ์ ภูไพบูลย์ ศศ.ม.(การสื่อสารศึกษา) **

นันท์พันธ์ ชินล้ำประเสริฐ Ph.D. (Nursing)***

รุจา ภูไพบูลย์ DNS. ****

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย: เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของพยาบาลที่อิงกับบทบาททางสังคมในบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่เข้ามาฉายในประเทศไทยขอบเขตของการศึกษาผลงานภาพยนตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ถึง ปี พ.ศ. 2558

การออกแบบการวิจัย: การวิจัยเอกสารเชิงพรรณนา

การดำเนินการวิจัย: คัดเลือกภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาหรือตัวละครเกี่ยวข้องกับพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ หรือนักศึกษาพยาบาล ที่มีความสำคัญต่อเรื่อง โดยเป็นภาพยนตร์ที่เคยได้รับรางวัลหรือถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลในระดับสากล หรือมีรายได้รวมที่เข้าฉายในประเทศไทยมากกว่า 20 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 7 เรื่อง ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์พยาบาลผ่านโครงสร้างการเล่าเรื่องของภาพยนตร์

ผลการวิจัย: ปรากฏภาพลักษณ์พยาบาลของ 1) มารดาและภรรยา 3 จำนวนเรื่อง 2) ผู้ช่วยเหลือจำนวน 3 เรื่อง และ 3) ภาพลักษณ์ของสตรีหัวก้าวหน้าจำนวน 1 เรื่อง จากผลการสรุปชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏจะเป็นไปในด้านบวก อยู่ฝ่ายผู้มีคุณธรรมในที่สุดได้ชนะความชั่วร้ายทั้งยังเป็นผู้ช่วยเหลือที่มีความเป็นมืออาชีพ รวมถึงเป็นผู้เข้มแข็ง มีสติปัญญาดีและมีความคิดก้าวหน้าอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ: ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการพัฒนาภาพลักษณ์พยาบาลให้มีความตรงและปรับปรุงภาพลักษณ์พยาบาลในภาพยนตร์

วารสารสภากาพยาบาล 2560; 32(2) 17-30

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ พยาบาล ภาพยนตร์ สื่อ

*โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสภาการพยาบาล

** นักวิจัยอิสระ

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

**** ผู้เขียนหลัก ศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail : ruja.phu@mahidol.ac.th

Image of Thai nurses in Movies released between 2004 – 2515*

*Phuriphan Phuphaibul M.A. (Communication Study)***

*Nanthaphan Chinlumprasert Ph.D. (Nursing)****

*Rutja Phuphaibul DNS.*****

Abstract

Objectives: This documentary research is aimed to examine nursing images among movies released in Thailand, within different contexts. Studied movies were limited to those showed between 2005 – 2015.

Design: Descriptive documentary research.

Methodology: Inclusion criteria includes movies showed in Thailand with contents or actors related to nursing, professional nurses, and nursing students, and specific to those with higher than 20 million baht income or movies awards recipients' /nominees. Total number of movies selected were 7 movies. Qualitative data analysis method was employed.

Results: The research result from 7 movies demonstrates major themes of nursing image included: 1) Mother and wife (virtue) in 3 movies, 2) Helper in 3 movies, and 3) Liberating women in 1 movie. The summary result indicates the positive nursing image in most of the movies with their moral goodness, which finally overcome the darkness at the end. They are strong professional helpers who has high intellectual ability and forwards thinking.

Recommendation: The results from, the study can be used to guide ways for improving nurse image in movies.

Thai Journal of Nursing Council 2017; 32(2) 17-30

Keyword: image; nurse; movie

* The project was funded by Thailand Nursing and Midwifery Council

** Independent research.

*** Assistant Professor, Faculty of Nursing Assumption University

**** Corresponding author, Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, E-mail : ruja.phu@mahidol.ac.th

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สื่อภาพยนตร์อาจถูกมองว่าเป็นสื่อที่มีส่วนผสมของความบันเทิงอยู่สูงและมีส่วนของสาระอยู่น้อย ซึ่งอาจเป็นเพียงเปลือกนอกที่ทำให้ผู้ชมคิดว่าภาพลักษณ์ต่างๆ ที่นำเสนอในภาพยนตร์ไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ แต่หากใช้ระยะเวลาในการเสพยาวนานหลายปี ก็อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดขึ้นได้ และเมื่อภาพลักษณ์ต่างๆ ถูกสร้างขึ้นแล้ว ก็จะมีแนวโน้มเหนี่ยวนำพฤติกรรมของผู้บริโภคและสาธารณชนได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์นั้นทำได้ค่อนข้างยาก ดังนั้นถึงแม้ว่าภาพลักษณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะไม่หยุดนิ่ง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาก็ตาม แต่การเปลี่ยนแปลงก็จะเป็นไปได้ยาก¹ โดยสื่อภาพยนตร์ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของพยาบาลผ่านเรื่องราวและตัวละครทั้งในรูปแบบที่เด่นชัดหรือแอบแฝง

ในด้านจิตวิทยา ภาพลักษณ์เปรียบเสมือนตัวกำหนดทิศทางพฤติกรรมของปัจเจกชน ซึ่งอาจมีแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมด้านบวก แต่ถ้าหากบุคคลนั้นมีภาพลักษณ์ด้านลบต่อสิ่งเหล่านั้น เขาก็จะมีแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมเชิงลบ สิ่งสำคัญคือภาพลักษณ์ทำให้เกิดอคติเพราะภาพลักษณ์เป็นเรื่องฝังใจยากที่จะแก้ไข ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ค่อนข้างถาวรและเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงยาก ถ้ามองว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดี ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องจะถูกมองว่าดีไปด้วย แม้แต่สิ่งที่ไม่ดี ก็อาจถูกมองว่าดีไปด้วย และถ้ามองว่าอะไรเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นก็ไม่ได้ไปด้วยเสียหมด³

ภาพลักษณ์ของพยาบาล ถูกสร้างจากเครื่องแบบและหมวกพยาบาลสีขาวซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของวิชาชีพ และเป็นสิ่งแรกที่คนในสังคมให้ความรู้สึกประทับใจและระลึกถึงความเป็นพยาบาลอยู่เสมอ การแต่งเครื่องแบบที่ดีของพยาบาลนั้นนอกจากจะเป็นกระจกเงาสะท้อน

บุคลิกที่ดีของผู้สวมใส่ ยังเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ และความศรัทธาแก่ผู้มารับบริการ ซึ่งสะท้อนภาพที่ดี 3 ประการ คือ ความเป็นผู้มีรสนิยมดี (good taste) ความเป็นผู้ที่แต่งตัวดี (good grooming) และความเป็นผู้มีสุขภาพดี (good health) สัญลักษณ์ของการพยาบาลจึงเป็นลักษณะที่พยาบาลต้องรักษาไว้คือ “ความสะอาด” พยาบาลต้องรักษากายและใจให้สะอาดใน “เครื่องแบบสีขาว”²

ในขณะเดียวกัน การนำเสนอภาพของพยาบาลในด้านลบ เช่น การสวมเครื่องแบบรัดรูป กระโปรงที่สั้นเกินไป รวมถึงหมวกและรองเท้าซึ่งหุ้มส้นที่ไม่สะอาด มีสีเปลี่ยนไปจากสีขาว อาจส่งผลต่อภาพลักษณ์พยาบาลในทางลบ โดยอาจทำให้พยายามถูกมองว่าเป็นวัตถุทางเพศ หรือเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่ไม่เป็นมืออาชีพ และอาจส่งผลให้พยาบาลขาดความเคารพในตนเอง (self-esteem) ขาดความมั่นใจในตนเอง (self-confident) และความรู้สึกมีคุณค่าต่ำ จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพยาบาลในด้านลบ²

ดังนั้นภาพสะท้อนของพยาบาลจากโลกแห่งความเป็นจริงสู่โลกภาพยนตร์จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า สื่อภาพยนตร์สามารถนำเสนอโลกตามลักษณะที่มันเป็นหรืออาจจะบิดเบือนไปจากความจริงก็ได้⁴ โดยการศึกษาดูภาพยนตร์จะช่วยสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายแก่ชุมชนวิชาการ เหตุเพราะภาพยนตร์เป็นวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่และมีความเป็นสากล ซึ่งนอกจากภาพยนตร์จะเป็นตัวแทนของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความคิดของผู้คนแล้ว ยังเป็นกระจกสะท้อนความเป็นไปของสังคมได้อย่างชัดเจนในความเป็นสื่อมวลชนของภาพยนตร์ จึงได้ทำหน้าที่ในการสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและสังคม ด้วยการเป็นสื่อกลางการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความเป็นไปในสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่งไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตาม ย่อมมีความเป็น

ตัวตนถ่ายทอดออกมาจากผลิตผลทางวัฒนธรรมนั้น⁴ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงภาพลักษณ์พยาบาลในภาพยนตร์ ก็อาจกล่าวได้ว่า มีความเป็นไปได้ที่ภาพลักษณ์พยาบาล อาจถูกประกอบสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความคิดหลัก ในสังคมที่มีทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี จนอาจกลายมาเป็นภาพลักษณ์ของพยาบาลที่จะสืบทอดต่อเนื่อง

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์พยาบาลผ่านภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย ซึ่งอาจถูกมองข้ามไปว่าเป็นเพียงภาพที่ปรากฏโดยไร้ซึ่งนัยยะสำคัญ หรืออาจถูกเมินเฉยต่อที่สิ่งปรากฏในภาพยนตร์ แต่แท้จริงแล้วภาพลักษณ์พยาบาลอาจแฝงไปด้วยรูปแบบของการประกอบสร้างที่ผู้ชมภาพยนตร์เองไม่เคยตระหนักถึงก็เป็นได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของพยาบาลที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ.2558)

2. เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของพยาบาลที่อิงกับบทบาททางสังคมในบริบทต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ.2548 ถึง พ.ศ.2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกของแต่ละบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ และมักเป็นความรู้สึกที่สร้างขึ้นมาเอง โดยมีข้อเท็จจริงเป็นหลักอ้างอิงอยู่ด้วยอาศัยประสบการณ์การค้นคว้าหาความรู้การหลอมรวมและสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเชื่อการรับรู้การเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ⁵

2. ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพหรือภาพลักษณ์พยาบาล หมายถึง ภาพของพยาบาลที่ผู้ใช้บริการจินตนาการสร้างขึ้นจากประสบการณ์การรับรู้ต่อตัว

พยาบาลทั้งทางตรงและทางอ้อมอาจจะเป็นภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะของพยาบาลการปฏิบัติงานและผลงานที่พยาบาลได้กระทำภาพที่เกิดขึ้นอาจเป็นประสบการณ์ที่เห็นด้วยตนเองเมื่อเจ็บป่วยหรืออาจได้ยินจากคำบอกเล่าจากผู้อื่นหรือเห็นจากสื่อต่าง ๆ⁶

3. ภาพยนตร์ หมายถึง สื่อภาพยนตร์ที่นำเสนอเรื่องราวผ่านทางภาพและเสียง โดยในงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึง ภาพยนตร์ที่ได้เข้าฉายในประเทศไทยในโรงภาพยนตร์ทั่วไป

ผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการสืบค้นพบว่าพยาบาลในภาพยนตร์ระหว่างปี พ.ศ.2443-2550 (ค.ศ.1900-2007) พบว่า ภาพยนตร์ในยุคก่อนจะนำเสนอภาพลักษณ์ของพยาบาลเป็นวีรสตรีหญิงที่เสียสละตนเอง, เป็นวัตถุทางเพศ มีบุคลิกเป็นคนโรแมนติก แต่ในยุคหลังมีการสร้างภาพลักษณ์ของพยาบาลว่า มีความแข็งแรง และเป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นมืออาชีพในการทำงาน⁷ พยาบาลเป็นอาชีพผู้ทรงความรู้ ซึ่งถูกมองเป็นอาชีพที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ แต่ยังเป็นอาชีพที่มีบุคลากรไม่เพียงพอและยังคงขาดแคลน ควรเพิ่มการผลิตและขยายการศึกษาทางการพยาบาล⁸

จากข้อมูลข้างต้น เป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ภาพลักษณ์พยาบาลในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย จะมีการนำเสนอผ่านโครงเรื่องในภาพยนตร์อย่างไร และเป็นไปในทิศทางไหน โดยในการวิจัยชิ้นนี้ยังทำให้มองเห็นภาพรวมของภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพหรือนักเรียนพยาบาล ผ่านภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นอีกด้วย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary research) จากภาพยนตร์ที่ทำการฉายในประเทศไทย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นแบบเก็บข้อมูลย้อนหลัง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์พยาบาลผ่านเนื้อหาในภาพยนตร์

เกณฑ์คัดเข้า เน้นภาพยนตร์ที่ปรากฏต่อสายตาผู้ชมจำนวนมากในประเทศไทย หรือได้รับการวิจารณ์ในฐานะสื่อที่มีคุณภาพในวงการภาพยนตร์ โดยทำการบันทึกภาพยนตร์ผ่านแผ่น DVD ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ดังนี้

- เป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาหรือตัวละครที่มีความสำคัญ เกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพ นักเรียนพยาบาล พยาบาลอาสาสมัครระหว่างสงคราม หรือบุรุษพยาบาล โดยใช้การคัดกรองจากการทบทวนเรื่องย่อ (synopsis) ของภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย จากเว็บไซต์ <http://www.nangdee.com/>, <http://www.siamzone.com/movie/db/> และ <http://th.wikipedia.org/> ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลของภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทยไว้จำนวนมาก

- เป็นภาพยนตร์ที่เข้าฉาย ระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 รวมระยะเวลา 11 ปี ในโรงภาพยนตร์รูปแบบมัลติเพล็กซ์ (multiplex) และโรงภาพยนตร์รูปแบบสแตนโตน (standalone) ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป ทำให้เชื่อได้ว่าภาพยนตร์ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์เหล่านี้จะเป็นภาพยนตร์ที่เป็นที่รู้จักในวงกว้างของสาธารณะ และทำให้เก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

- ภาพยนตร์ทำรายได้ในช่วงเวลาที่เข้าฉายในประเทศไทยรวม 20 ล้านบาทขึ้นไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก <http://www.nangdee.com/>, <http://www.siamzone.com/movie/db/> และ <http://th.wikipedia.org/> และ/หรือได้รับการเสนอชื่อรับรางวัลด้านภาพยนตร์ในรับเวทีระดับสากล เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าภาพยนตร์จะเป็นที่ได้มาตรฐานเป็นที่รู้จัก และได้ผ่านสายตาผู้ชมในประเทศไทย ควรค่าแก่การนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

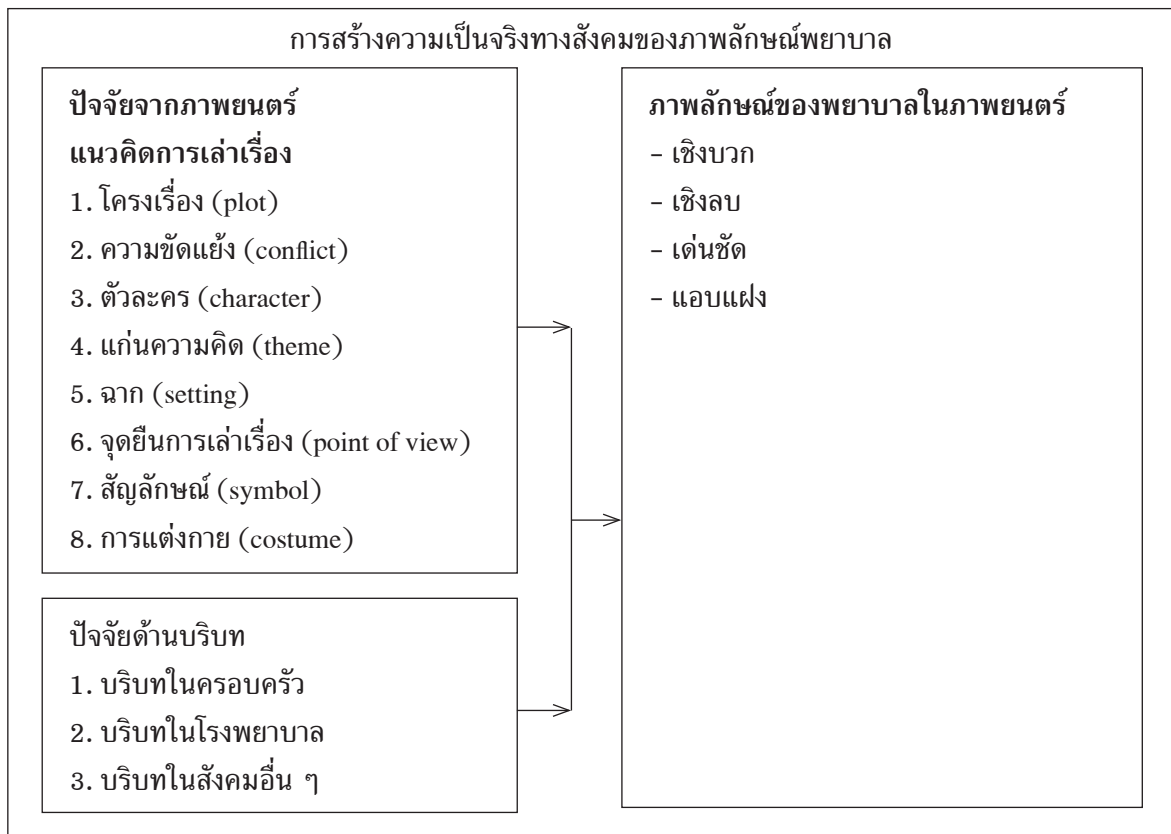
จากการประมวลผลพบว่า มีภาพยนตร์ที่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดดังต่อไปนี้

ภาพยนตร์	บริษัท ผู้ผลิต	เข้าชิง/ได้รับรางวัล	รายได้มากกว่า 20 ล้านบาท
1. เพื่อนสนิท Dear Dakanda (พ.ศ.2548) กำกับภาพยนตร์โดย คมกฤษ ตรีวิมล	จีทีเอส (ไทย)	/	/
2. พ่อตาแสนป่วนบ้านเขยซ่าส์ Meet the fockers (พ.ศ.2548) กำกับภาพยนตร์โดย เจย์ โรช (Jay Roach)	Universal Pictures และ Dream Works Pictures (สหรัฐอเมริกา)	/	/
3. มิชชั่นอิมพอสซิเบิล 3 Mission impossible 3 (พ.ศ.2549) กำกับภาพยนตร์โดย เจ.เจ แอบริมส์ (J.J. Abrams)	Paramount Pictures (สหรัฐอเมริกา)	/	/
4. ฝ่าฝันหน้า The screen (พ.ศ.2550) กำกับภาพยนตร์โดย ทรงศักดิ์ มงคลทอง	ไฟว์สตาร์ (ไทย)	/	
5. ไชยา Muay Thai Chaiya (พ.ศ.2550) กำกับภาพยนตร์โดย ก้องเกียรติ ไข่มศิริ	ไฟว์สตาร์ (ไทย)	/	
6. ตราบาปลิขิตรัก Atonement (พ.ศ.2551) กำกับภาพยนตร์โดย โจวไรท์ (Joe Wright)	Focus Features และ Universal Pictures (สหรัฐอเมริกา)	/	/
7. ความรักไม่มีเหตุผล Blue Valentine (พ.ศ.2553) กำกับภาพยนตร์โดย เดเรค เซียนเฟรนซ์ (Derek Cianfrance)	The Weinstein Company (สหรัฐอเมริกา)	/	/

กรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในข้อมูลมากยิ่งขึ้น
โดยใช้แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทาง

สังคม แนวคิดเรื่องภาพลักษณ์ แนวคิดการเล่าเรื่อง
ทฤษฎีสัญวิทยาแนววิพากษ์และแนวคิดผลกระทบของ
การสื่อสารมวลชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์เกี่ยวกับ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผ่านการศึกษาเรื่องราวในภาพยนตร์ โดยละเอียด โดยใช้แนวคิดการเล่าเรื่องในการแจกแจง ข้อมูลภาพลักษณ์ของพยาบาลที่ปรากฏ แล้วจึงใช้ แนวคิดเรื่องภาพลักษณ์ และทฤษฎีสัญวิทยาแนววิพากษ์ ในการดึงข้อมูลจาก 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ภาพลักษณ์

ของพยาบาลที่ปรากฏ 2) บริบทในโรงพยาบาล และ 3) บริบทในสังคมอื่น ๆ และจัดทำหมวดหมู่เพื่อสรุป ข้อมูลตามสิ่งที่ตรวจพบ

ผลการวิจัย

เมื่อนำแนวคิดการเล่าเรื่องมาใช้วิเคราะห์ ภาพยนตร์ทั้ง 7 เรื่อง พบว่ามีภาพลักษณ์พยาบาลที่ แตกต่างกัน ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ภาพลักษณ์พยาบาลตามปัจจัยทางภาพยนตร์

ภาพยนตร์	โครงเรื่อง (Plot)	ความขัดแย้ง (Conflict)	ตัวละครหลัก (Character)	แก่นเรื่อง (Theme)	ฉาก (Setting)	จุดยืนการเล่าเรื่อง (Point of view)	สัญลักษณ์พิเศษ (Symbols)	เครื่องแต่งกาย (Costume)	ภาพลักษณ์ที่ปรากฏ
1. เพื่อนสนิท	รักสามเส้า	ความรักในอดีตกับปัจจุบัน	นุ้ย พยาบาลสาว จริ่งใจ รักการอ่าน	ความรักต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบ	โรงพยาบาล เกะกะพะงัน	เล่าเรื่องผ่านมุมมองของคนไข้	ไม่ปรากฏ	ชุดพยาบาล เรียบร้อย	ผู้เป็นที่พึ่ง
2. พ่อตาแสบ	การพิสูจน์ตัวเอง	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	เกร็กบุรุษ พยาบาล นักวางแผน มีทักษะวิชาชีพสูง	ความจริงใจ ชนะทุกสิ่ง	บ้าน	คนไข้และบุคคลภายนอก	การ์ดคำศัพท์รูป พยาบาล ผู้หญิง	ชุดบุรุษ พยาบาล เรียบร้อย	ฮีโร่ผู้ปิดทองหลังพระ
3. มิชชั่น อิมพอสซิเบิล 3	การแย่งชิง	ธรรมะกับอธรรม	จูเลีย พยาบาลสาวผู้เด็ดเดี่ยว	ไม่ปรากฏ	โรงพยาบาล	เล่าเรื่องผ่านคนรัก	ไม่ปรากฏ	ชุดพยาบาล เรียบร้อย	วีรสตรีนอกเครื่องแบบ
4. ฝ้ายหนัง	การค้นหา	วิทยาศาสตร์กับผี	อร พยาบาลสาวผู้ถูกสาปให้ทำร้าย	ทุกคนต่างมีที่ๆ เหมาะสมกับตน	ไม่ปรากฏ	เล่าเรื่องจากหลายมุมมอง	ไม่ปรากฏ	ชุดพยาบาล ไม่สวมหมวก	ภรรยาผู้เชื่อฟัง
5. ไชยา	รักสามเส้า	คนรักและเพื่อน	ศรีไพร พยาบาลสาว อุดมทุน สุชีวิต	มิตรภาพไม่อาจล้มเลิกได้	ไม่ปรากฏ	เล่าเรื่องจากมุมมองของเพื่อน	นาฬิกาตาย	ชุดพยาบาล เรียบร้อย	แม่และภรรยาที่ดี
6. ตราบาป ลิขิตรัก	การลบล้าง ตราบาป	คนรักและพี่สาว	ไบรโอนี่ พยาบาลอาสา ผู้ชาญฉลาด	การกระทำสร้างผลกระทบ	สงครามโลกครั้งที่ 2	เล่าเรื่องผ่านตัวพยาบาล	ไม่ปรากฏ	ชุดพยาบาล เรียบร้อย	หญิงแกร่งและมีอุดมการณ์
7. ความรักไม่มีเหตุผล	การเลิกการ	การยอมรับอดีตและปัจจุบัน	ซินดี้ พยาบาลชีวิตล้มเหลว	ความรักต้องมาพร้อมความเข้าใจ	บ้านและคลินิก	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	scrub suit	แม่และภรรยาผู้เสียสละ

สรุปภาพลักษณ์พยาบาลในรายงานนี้ มี 3 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 2 เป็นพยาบาลผู้มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ เป็นแม่และภรรยา และเป็นผู้มีอุดมการณ์

ตารางที่ 2 สรุปภาพลักษณ์ของพยาบาลที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย

ลำดับที่	ภาพลักษณ์	องค์ประกอบภาพลักษณ์
1	พยาบาลผู้มีความสามารถทางวิชาชีพ	- ผู้เชี่ยวชาญรักษาอาการป่วยใช้ทั้งทางกายและทางใจ - มีความสามารถในการทักษะการพยาบาล เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
2	แม่และภรรยา	- เป็นช้างเท้าหลัง/ผู้ตาม ที่คอยสนับสนุนสามี - ตกเป็นรองจากหมอ - เป็นทั้งแม่ของลูกและแม่บ้านในคนเดียวกัน
3	ผู้มีอุดมการณ์	- มีความซื่อสัตย์และจริงใจ - มีความสำนึกและกล้าที่จะยอมรับบาปที่กระทำ

ภาพลักษณ์ที่ปรากฏ

1. ภาพลักษณ์ของพยาบาลในลักษณะของ พยาบาลผู้มีความสามารถทางวิชาชีพ

- ผู้เชี่ยวชาญรักษาอาการป่วยไข้ทั้งทางกาย และทางใจ

- มีความสามารถในทักษะการพยาบาล เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

ภาพลักษณ์พยาบาลในรูปแบบพยาบาลผู้มีความสามารถทางวิชาชีพ นำเสนอผ่านตัวละครพยาบาลสาว จากภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง คือ เล่าผ่านพยาบาลสาว (นุ้ย) ได้พบกับหนุ่มชายหนุ่มชาหัก ภาพยนตร์สะท้อน ภาพลักษณ์ความเป็นพยาบาลของนุ้ย ที่แสดงถึงความ เป็นมิตรมายังคนไข้ แม้ผู้ป่วยที่เป็นคนชรา สติและ ความจำไม่สู้ดีนัก ซึ่งอาจสร้างความเหนื่อยหน่ายให้ กับผู้ดูแลเป็นอย่างมาก แต่เธอไม่แสดงท่าทีรังเกียจ แต่แต่น้อย ทำให้หมู (ในมุมมองของผู้ป่วย) รับรู้ได้ ทันทีว่า ตนเองได้พบพยาบาลที่นอกจากจะเชี่ยวชาญ อาการบาดเจ็บทางกายได้แล้ว ผลทางใจของเขากลับ ถูกสมานให้หายดีตามไปด้วย

และมีการสะท้อนทักษะความสามารถในการ พยาบาลช่วยชีวิตผู้อื่น ผ่านพยาบาลสาว ภายในฉาก การต่อสู้ ซึ่งแม้ว่าจูเลียไม่ได้สวมใส่ชุดพยาบาลและ ไม่ได้อยู่ในเขตโรงพยาบาล แต่เธอก็แสดงทักษะการ ปั่นหัวใจสามีให้ฟื้นกลับมาได้ ซึ่งในท้ายที่สุดเธอก็กลับ กลายเป็น “วีรสตรี” ตัวจริงที่วีรบุรุษอย่างอีสาน สายลับ มากฝีมือ ที่ถึงแม้ว่าจะเก่งกล้าสามารถซึกเพียงไร ก็ขาด พยาบาลคู่มืออย่างจูเลียไม่ได้

2. ภาพลักษณ์ของพยาบาลในลักษณะของ แม่ และภรรยา

- เป็นช้างเท้าหลัง/ผู้ตาม ที่คอยสนับสนุนสามี

- ตกเป็นรองจากหมอ

- เป็นทั้งแม่ของลูกและแม่บ้านในคนเดียวกัน

ภาพลักษณ์พยาบาลในรูปแบบของแม่และ ภรรยา ถูกนำเสนอผ่านภาพยนตร์จำนวน 3 เรื่อง คือ เล่าเรื่องผ่าน อร พยาบาลสาวที่เป็นคนซึกแล้ว ดูจะ อ่อนแอเสียด้วยซ้ำ ยิ่งเมื่อเธออยู่ต่อหน้าสามี เธอ ดู จะหวาดระแวงเป็นอย่างมาก ภาพยนตร์ไม่ได้เล่าอย่าง ละเอียดถี่ถ้วนว่า แท้จริงแล้วเพราะเหตุใดจึงตกลง ปลงใจอยู่กับสามี (นายแพทย์ยุทธ) แต่อนุมาน ได้ว่าเปลือกนอกแล้วสามีเป็นคุณหมอที่อบอุ่นและ เรียบร้อย มีความเป็นสุภาพบุรุษ แต่ภายในกลับแฝง ไว้ด้วยว่าป่าเถื่อน และเป็นพวกนิยมความรุนแรงอย่าง น่ากลัว ทำให้อร พยาบาลสาวของเรื่องต้องทนทุกข์ ในการใช้ชีวิตอยู่เป็นช้างเท้าหลังที่ต้องคอยช่วยเหลือ และสนับสนุนสามีอยู่ตลอด นอกจากหมอยุทธจะใช้ อรเป็นที่ระบายอารมณ์แล้ว อรยังต้องตกเป็นผู้ตาม เป็นช้างเท้าหลังที่ไม่สามารถมีปากมีเสียงได้อีกด้วย และตัวละคร ศรีไพร นางพยาบาลที่ถูกคาดหวังว่าจะ เป็นแม่และภรรยาที่ดี ซึ่งเธอก็สามารถทำมันออกมา ได้อย่างที่ตัวละครอื่นๆ คาดหวังได้อย่างไม่ผิดเพี้ยน วิชาความรู้ของเธอเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยได้ถูกพูดถึงใน ภาพยนตร์มากนัก นอกจากเธอจะคอยทำแผลให้สามี คนแรก เธอแสดงบทสะท้อน “ภาพลักษณ์ของภรรยา” ที่ต้องคอยทำตามคำสั่งของสามีตลอดเวลา หากไม่ ปฏิบัติตามก็จะถูกลงโทษ และเธอยังต้องดูแลลูกสาว ที่ติดมาจากสามีคนแรกอีกด้วย

ในประเด็นภาพลักษณ์ของแม่และภรรยา ที่ต้อง เป็นแม่และแม่บ้านในคนเดียวกัน ปรากฏผ่านตัวละคร ชินดี พยาบาลสาว ผู้รับบทบาทเป็นเสาหลักในการดูแล ครอบครัวควบคู่กันไปด้วย ตลอดทั้งเรื่อง ภาพยนตร์ สะท้อนภาพของผู้ถูกกระทำที่ต้องแบกรับภาระอัน หนักอึ้งบทบาทของของภรรยาผู้เสียสละ ทั้งต้องดูแล สามีซึกเล้า ลูกสาว การงานทั้งภายในและนอกบ้าน ซึ่ง เมื่อมาถึงขีดสุดก็ทำให้เธอทนไม่ได้กับวิถีชีวิตของ

สามี แม้เธอจะรวบรวมความกล้าที่จะบอกกับเขาดังตรง ๆ ว่า เธอต้องการหย่า แต่ด้วยจิตใจที่ไม่มั่นคงมากพอ อาจด้วยความคิดคำนึงถึงลูก ทำให้เธอยกโทษให้สามี อยู่ช่วงเวลาหนึ่ง แต่ในท้ายที่สุดก็เป็นฝ่ายของสามีเอง ที่ถอดใจ และยินยอมที่จะจากไป

3. ภาพลักษณ์ของพยาบาลในลักษณะของ ผู้มี อุดมการณ์

- มีความซื่อสัตย์และจริงใจ
- มีความสำนึกและกล้าที่จะยอมรับบาปที่กระทำ

ภาพลักษณ์พยาบาลในรูปแบบของผู้มีหัวใจ นักสู้ ถูกนำเสนอผ่านภาพยนตร์จำนวน 2 เรื่อง คือ เล่า ผ่านเกร็ก บุรุษพยาบาล ผู้พยายามพิสูจน์ตัวเองอย่าง สุดความสามารถให้แจ๊คพ่อตาของเขายอมรับ ประเด็น ที่น่าสนใจคือ ทักษะทางการพยาบาลของเขานั้น ถูก ตัวละครอื่นมองข้ามไปเสียหมด เกร็กเป็นวีรบุรุษใน ชุดบุรุษพยาบาลที่ไม่ต้องมีพลังวิเศษใด ๆ ในสายตา ของผู้ป่วย แต่พ่อตาของเขากลับไม่เคยมองเขาใน มุมมองเช่นนี้เลยแม้แต่น้อย แต่เกร็กก็ไม่ละทิ้งอุดมการณ์ ที่เขาเชื่อมั่นว่า “ความซื่อสัตย์และจริงใจ” จะชนะ อุปสรรคทุกสิ่งได้

ซึ่งสอดคล้องกับ ไบรโอนี่ พยาบาลอาสาในช่วง สงคราม ปรากฏออกมาให้เห็นได้ชัดเจน ที่มีอดีตอัน พลังพลาด แต่ตนก็กล้าที่จะเผชิญหน้า เพื่อที่จะแก้ไข

ความผิดของคนด้วยความจริงใจ ในการมาเป็นพยาบาล อาสา ไบรโอนี่มี “อุดมการณ์” ของตนเอง อันเป็น แนวทางทำให้ชีวิตของตนต้องมาเป็นนางพยาบาล ทั้ง ๆ ที่ตนมีชาติตระกูลร่ำรวย ไม่จำเป็นต้องมาทำงานหนัก ในการปฐมพยาบาลผู้ป่วย ตรากตรำอยู่กับเลือดและ ความตายเช่นนี้ มีอยู่หลายฉากที่ไบรโอนี่พยายาม ชัดล้างคราบสกปรกของเลือดที่ติดอยู่ตามเตียงนอน และชุดหุ้มมือของตนอย่างเอาเป็นเอาตาย มันสะท้อน ถึง “การชำระบาปที่ติดชอนอยู่ภายใน ภายใต้เครื่อง แบบพยาบาล”

ภาพยนตร์แสดงนัยยะสำคัญว่าพยาบาลเป็น อาชีพที่มีโอกาสได้สร้างคุณูปการแก่สังคม ซึ่งเธอ ยึดถือเป็นอุดมการณ์ในชีวิต จนหญิงสาวผู้ซึ่งนับถือ ศาสนาคริสต์ ยินยอมอุทิศตนเพื่อภารกิจนี้ โดยหวัง เพียงแค่ว่าคนบาปอย่างเธอ จะสามารถไถ่บาปในสิ่ง ที่ได้กระทำความผิดไม่รู้เท่าทัน หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็น การแสดงเจตจำนงในการไถ่ถอนให้ตนเองรู้สึก ว่า ความชั่วและความเลวร้ายที่ติดตัวมาจากครั้งอดีต จะถูกชำระล้างให้ลดทอนลงไปเสียบ้าง

เมื่อนำภาพลักษณ์ของพยาบาลภายใต้บริบทที่ แตกมามีวิเคราะห์ จะช่วยให้มองเห็นลักษณะภาพลักษณ์ ที่ปรากฏ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบริบท ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางสรุปภาพลักษณ์ที่ปรากฏตามบริบทต่างๆ

ลำดับที่	บริบทที่ภาพลักษณ์พยาบาลปรากฏ	ลักษณะภาพลักษณ์ที่ปรากฏ
1	ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทโรงพยาบาล	- การแต่งกายที่เหมาะสม - เป็นมิตรกับผู้ป่วย - มีความสามารถทางวิชาชีพอย่างมืออาชีพ
2	ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทครอบครัว	- เป็นแม่และแม่บ้านในคนเดียวกัน - เป็นวัตถุทางเพศ
3	ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทสังคมอื่น ๆ	- ความเป็นมนุษยสัมพันธ์ - เป็นผู้มีความแข็งแกร่ง

ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทต่าง ๆ มีดังนี้

1. ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทโรงพยาบาล

- การแต่งกายที่เหมาะสม
- เป็นมิตรกับผู้ป่วย
- มีความสามารถทางวิชาชีพอย่างมืออาชีพ

ส่วนของการแต่งกาย ปรากฏว่าพยาบาลในโรงพยาบาล ที่แม้จะมีบุคลิกแตกต่างกัน แต่กลับปรากฏภาพการแต่งกายที่เหมาะสม ในเครื่องแบบนางพยาบาลที่สะอาดและพร้อมปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

ในส่วนของการเป็นมิตรกับผู้ป่วย สะท้อนผ่านนางพยาบาลได้แก่ นุ้ย ที่ยิ้มแย้ม และพร้อมจะช่วยเหลือปฐมพยาบาลผู้ป่วยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเธอจะเห็นเหนื่อยเพียงไรก็ไม่เคยมีซักครั้งที่แสดงอาการไม่พอใจในการดูแลรักษาผู้ป่วย และอีกตัวละครหนึ่ง คือ จุเลียว ซึ่งเป็นพยาบาลที่มีจิตใจดี เป็นมิตรกับผู้คน ดังนั้นเมื่อศัตรูของสามีเธอ มาเพื่อวางแผนจับกุมตัวเธอ เธอจึงไม่เอะใจแม้แต่หน่อย

ประเด็นเรื่องความสามารถทางวิชาชีพอย่างมืออาชีพ ที่ปรากฏในบริบทโรงพยาบาล สะท้อนผ่านตัวละคร ไบรอนี่ เมื่ออยู่โรงพยาบาลกลางสมรภูมิสงคราม เธอจะปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลอย่างไม่บกพร่อง เช่น ตอนที่ผู้ป่วยร้องขอให้เธอคลายผ้าพันแผลที่หัวออก เมื่อเธอคลายผ้าพันแผลออก เธอพบว่ากะโหลกศีรษะของผู้ป่วยชายคนนั้นเป็นแผลเปิดออก บาดแผลฉกรรจ์ และเขาก็สิ้นใจต่อหน้าเธอ แต่เธอประคับประคองสติในการพูดคุยกับผู้ป่วยได้จนถึงวินาทีที่เขาสิ้นใจ และเก็บซ่อนความตื่นตระหนก รวมถึงความกลัวเอาไว้ภายในได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ประเด็นเรื่องความสามารถทางวิชาชีพอย่างมืออาชีพ ยังปรากฏผ่านตัวละคร ชินดี นางพยาบาลที่ตรวจครรภ์ให้กับหญิงท้องแก่ ซึ่งกระบวนการการตรวจเป็นไปอย่างราบรื่น

ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทครอบครัว

- เป็นแม่และแม่บ้านในคนเดียวกัน
- เป็นวัตถุทางเพศ

ภายในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์พร้อมนักระหว่างศรีไพรและสามีคนแรก ศรีไพรเปรียบเสมือนทาสรับใช้ที่ไม่มีตัวตน สามีคนแรกจะเมามายไม่ได้สติกลับมาบ้านและใช้ให้ศรีไพรไปซื้อสุรามาให้ตนอยู่เสมอ เธอไม่ได้ถูกคาดหวังให้แสดงภาพลักษณ์อื่น แต่ในครอบครัวที่สองหลังจากที่เธอย้ายไปอยู่กับสามีคนที่สองแล้ว ภาพลักษณ์ของเธอก็เปลี่ยนไป เธอได้ให้กำเนิดลูกสาวและเลี้ยงดูเป็นอย่างดี เธอกลายเป็นทั้งแม่และเมียผู้ที่คอยดูแลสมาชิกตลอดเวลา

ซึ่งสอดคล้องกับนางพยาบาล อร ซึ่งตามเนื้อตามตัวของเธอจะมีรอยแผลเป็นอยู่ให้เห็น เธอถูกสามีคาดหวังว่าเธอจะเป็น “ช้างเท้าหลัง” เธอกลับต้องทนทุกข์อย่างแสนสาหัส ต้องทนใช้ชีวิตอยู่กับสามีที่มักใช้กำลังเข้าคุกคามเธออยู่บ่อยครั้ง

รวมไปถึง ชินดี นางพยาบาลที่ถูกคาดหวังให้เป็นแม่และภรรยาที่ดี เมื่ออยู่ภายในบริบทของครอบครัว เธอรับภาระที่หนักหน่วงในบทบาทของคนเป็นแม่ ในการดูแลลูกสาวตัวเล็กและสามีที่บางครั้งก็มักทำตัวเป็นเด็ก ๆ ให้เธอต้องหนักใจอยู่เสมอ และเธอจะถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ของภรรยาที่นอกจากจะดูแลทำความสะอาดบ้าน รวมถึงจ่ายจ่ายซื้อของแล้ว ยังต้องเป็นคู่รักที่สามารถให้ความสุขเรื่องเพศได้อีกด้วย

ภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในบริบทสังคมอื่น ๆ

- มีความเป็นมนุษย์ปุถุชน
- เป็นผู้มีความแข็งแกร่ง

ภายในร้านอาหารช่วงกลางคืน มีอยู่ครั้งหนึ่งที่พยาบาลทั้งคู่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สะท้อนว่าในบริบทที่ต้องการพักผ่อน พยาบาลก็แสดงความเป็นมนุษย์ที่ไม่ได้ผิดแปลกไปจากคนปกติทั่วไป ในช่วงเวลาที่ต้องประเชิญความทุกข์ทางจิตใจก็เป็นไปได้ที่

จะหลบหนีปัญหา แต่ก็ในช่วงระยะสั้น ๆ เท่านั้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่าขาดสติ ยังคงรักษาสติสัมปชัญญะได้เป็นอย่างดี

บริบทในการต่อสู้ จูเลียไม่มีประสบการณ์ในการต่อสู้ แต่เธอก็สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ภาพลักษณ์ของหญิงแกร่งและเฉลียวฉลาดปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัด เธอสามารถล้มคู่ต่อสู้ได้ด้วยอาวุธที่เธอเองเพิ่งจะเคยสัมผัสมันเป็นครั้งแรก

อภิปรายผล

การประกอบสร้างที่ปรากฏเป็นภาพลักษณ์ของพยาบาลนั้น ปรากฏทั้งหมดใน 3 รูปแบบ ที่เป็นสัญลักษณ์เชิงบวก ได้แก่ 1. ภาพลักษณ์ของแม่และเมีย 2. ภาพลักษณ์ของผู้ช่วยเหลือ 3. ภาพลักษณ์ของสตรีหัวก้าวหน้า

1) ภาพลักษณ์ของแม่และภรรยา เป็นภาพลักษณ์ลักษณะที่เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนเป็นการสร้างจากจินตนาการให้เป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนอง ถึงจิตใจและความรู้สึกทางอารมณ์ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความดีหรือที่เรียกกันว่าธรรมะนั้นเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้แตเมื่อนำเสนอผ่านรูปแบบของตัวละครพยาบาลวิชาชีพที่เป็นสีขาวหรือสีอ่อน ซึ่งถูกชี้แนะให้ตีความไปในทิศทางของฝ่ายธรรมะ และเมื่อนำมาประกอบเข้ากับภาพลักษณ์แบบแม่และเมียในภาพยนตร์แล้ว จะทำให้เกิดการตีความไปในเชิงของแม่และเมียที่ดีเสียสละ ทำเพื่อครอบครัวและบุตรธิดา หรือแม่และภรรยาฝ่ายธรรมะนั้นเอง ซึ่งก็ปรากฏเป็นภาพลักษณ์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน

ซึ่งก็สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของภาพลักษณ์พยาบาลที่ ใช้ในการแบ่งงานผู้หญิงและงานผู้ชายวางอยู่บนทัศนะที่มีต่อผู้ชายและผู้หญิง กล่าวคือ

ผู้ชายมีรูปร่างแข็งแรงกว่าจึงทำงานที่ต้องใช้แรง แต่ผู้หญิงก็จะวางอยู่บนทัศนะอีกแบบหนึ่ง คือ ผู้หญิงต้องตั้งท้อง จึงไม่ค่อยแข็งแรง ต้องทำงานเบา ๆ ผู้หญิงต้องดูแล ต้องทำงานบ้าน เป็นต้น²

2) ภาพลักษณ์ของผู้ดูแลและช่วยเหลือ เป็นภาพลักษณ์ลักษณะที่เป็นสิ่งถูกทำให้ง่าย (an image is simplified) ภาพลักษณ์ต้องง่ายต่อความเข้าใจ มีความชัดเจน จดจำได้ง่าย มีความแตกต่างและสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วนแน่นอนว่าเป็นเอกลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องมีทักษะทางการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ดังนั้นภาพลักษณ์แบบผู้ช่วยเหลือจึงปรากฏและถูกทำให้เข้าใจได้โดยง่าย มีความเด่นชัด และไม่มีความซับซ้อนในการตีความมากนัก เพราะในทุกบริบทที่ปรากฏ พยาบาลวิชาชีพถูกคาดหวังว่า จะเป็นผู้ที่สามารถปฐมพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างทันท่วงทีและเป็นผู้มีอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาจากภาพยนตร์ก็นำเสนอไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งพยาบาลวิชาชีพก็ถือได้ว่า เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อสังคม เนื่องจากพยาบาลจะต้องให้การดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งทางด้านการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วย รวมไปถึงการส่งเสริมสุขภาพที่เสมอภาค โดยไม่มีการแบ่งแยกทั้งทางสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา วัย เพศ ฐานะทางทั้งเศรษฐกิจ สังคมและลัทธิทางการเมือง³

3) ภาพลักษณ์ของสตรีหัวก้าวหน้า เป็นภาพลักษณ์ลักษณะที่มีความหมายหลายแง่มุม ในบางครั้งภาพลักษณ์อาจดูเหมือนกำกวม มีลักษณะที่กำกวมระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงมากที่สุดโดยภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพแบบสตรีหัวก้าวหน้า ถูกนำเสนอผ่านตัวตนของหญิงที่ดูคล้ายกับพวกเธอเป็นคนลึกลับ แต่กลับมีอุดมการณ์ที่เธอเหล่านั้นยึดถือ โดยที่ไม่สนใจว่าผู้อื่นจะเชื่อถือเช่นเดียวกันกับพวกเธอหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ก็กลับกลายมา

เป็นแรงผลักดันที่ทำให้เธอก้าวพ้นข้อจำกัดทางสังคมและความเชื่อแบบสังคมชายเป็นใหญ่จากอดีตได้ ถึงแม้จะมีด้านที่ตกเป็นรองจากแพทย์ปะปนอยู่ แต่นั่นก็เพียงจุดเริ่มต้นของเรื่องเพียงเท่านั้น ในส่วนท้ายหรือส่วนสรุปของเรื่องพยาบาลวิชาชีพต่างหลุดพ้นจากการครอบงำ “แบบชายเป็นใหญ่” ได้ในที่สุด

โดยความเป็นหญิง ตามบรรทัดฐานเชิงเพศภาวะได้กลายมาเป็นบรรทัดฐานในการเป็นพยาบาลที่ดีด้วย โดยสะท้อนผ่านเนื้อร้องเพลงมาร์ชพยาบาล “ตราครุฑ ใจสำราญอุทิศงานเพื่อคนไข้ทั้งใจกาย” เสมือนแม่ที่ยอมอุทิศความสุขให้กับลูกได้ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานของการเป็นแม่ที่ดีความเป็นผู้หญิงที่ดีและการเป็นแม่ที่ดีนี้เองที่ทำให้ภาพของพยาบาลกลายมาเป็นนางฟ้าในที่สุด¹⁰ ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของภาพลักษณ์ที่ปรากฏกับการสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งภาพยนตร์เรื่อง ตราบาปลิขิตรัก (พ.ศ.2551) ยังปรากฏแบบแผนลักษณะและความเข้มงวดในการทำงานเป็นอย่างมากโดยพยาบาลมีแบบแผนการพยาบาลตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ ทำให้มีปฐมพยาบาลตามมาตรฐาน และมีการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก ทั้งโดยการควบคุมตนเองและควบคุมโดยองค์กรวิชาชีพ¹¹ ซึ่งในภาพยนตร์ก็ได้แสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพนั้น เป็นผู้ที่ต้องมีสติ ความสามารถและความรับผิดชอบในการทำงานเป็นอย่างมาก โดยมีหัวหน้าพยาบาลเป็นผู้คอยตรวจสอบและควบคุมคุณภาพในการพยาบาลอย่างเข้มงวด ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างมาก

จากข้อสันนิษฐานงานวิจัยที่ว่า ภาพลักษณ์ของพยาบาลในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย ถูกประกอบสร้างขึ้นให้พยาบาลเป็นผู้ที่มีความชาญฉลาดทางวิชาการแต่เป็นรองจากแพทย์นั้น ผลการวิจัยสรุปว่าเป็นจริงบางส่วนและไม่จริงบางส่วน โดยภาพลักษณ์

พยาบาลถูกประกอบสร้างขึ้นให้เป็นผู้ที่เป็นรองจากแพทย์นั้นปรากฏจริง แต่เป็นในส่วนของบริบทครอบครัวเท่านั้น (พยาบาลที่มีสามีเป็นหมอ) ซึ่งไม่ได้ถูกนำเสนอในเชิงวิชาชีพแต่อย่างใด โดยกลับถูกนำเสนอว่าเป็นผู้มีทักษะในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างมืออาชีพ

นอกจากนั้นภาพลักษณ์เชิงลบที่เป็นข้อสันนิษฐานที่ว่า จะได้รับการยอมรับในเชิงวิชาชีพแต่ถูกมองว่าเป็นผู้ใช้แรงงานมากกว่าสติปัญญาและพยาบาลยังถูกมองว่าเป็นวัตถุทางเพศอีกด้วย¹² ผลการวิจัยสรุปว่าเป็นจริงบางส่วนและไม่เป็นจริงบางส่วนโดยภาพลักษณ์พยาบาลถูกนำเสนอในเชิงผู้ที่มีทักษะความสามารถในการเอาตัวรอดจากภาวะวิกฤตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีสติปัญญาที่เป็นเลิศ สามารถสื่อสารได้มากกว่าหนึ่งภาษาและมีทักษะการเขียนที่ดีเยี่ยม ส่วนเรื่องการตกเป็นวัตถุทางเพศนั้นถือว่าเป็นจริงบางส่วน คือการถูกหมอผู้ชายกดขี่และพยายามจะขอร่วมหลับนอนด้วย แต่พยาบาลก็สามารถเอาตัวรอดด้วยการเลือกที่จะปฏิเสธการเจริญกั้วหน้าในวิชาชีพผ่านการพลีภัยให้แก่หมอผู้มีอำนาจ

ในส่วนของข้อสันนิษฐานงานวิจัยที่ว่า บทบาททางสังคมของพยาบาลจะแตกต่างกันออกไปตามบริบทแวดล้อม พยาบาลจะถูกนำเสนอว่าเป็นแม่และเมียที่ดี เมื่ออยู่ในบริบทของครอบครัว แต่ถูกนำเสนอว่าเป็นชนชั้นแรงงานและเป็นนางยั๊กซ์ เมื่ออยู่ในบริบทของพนักงานในโรงพยาบาลผลการวิจัยสรุปว่าเป็นความจริงบางส่วนและไม่เป็นความจริงบางส่วน โดยภาพลักษณ์แบบแม่และเมียที่ดี ปรากฏในบริบทของครอบครัวอย่างชัดเจน ที่ต้องดูแลที่อยู่อาศัย จัดการเรื่องอาหารการกิน และเป็นช้างเท้าหลังที่คอยสนับสนุนสามี

ในส่วนของภาพลักษณ์ชนชั้นแรงงานในบริบทของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ไม่ได้ถูกนำเสนอ

อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากไม่มีชนชั้นในระดับที่สูงกว่ามาเป็นตัวเปรียบเทียบ ในภาพยนตร์กลุ่มตัวอย่างปรากฏตัวละครที่เป็นหมอ/แพทย์ ผู้ต้องทำงานร่วมกับพยาบาลวิชาชีพอยู่ในบริบทดังกล่าวจริง แต่ไม่ปรากฏในประเด็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างชนชั้นว่าชนชั้นใดอยู่เหนือชนชั้นใด เนื่องจากลักษณะการทำงานของหมอนั้นไม่ได้ถูกนำเสนออย่างชัดเจนและละเอียดมากพอ ดังนั้นจึงไม่ปรากฏภาพลักษณ์ของชนชั้นดังที่ได้สันนิษฐานไว้ ในส่วนของภาพลักษณ์แบบนางยักษ์กลับไม่ปรากฏแม้แต่บ่อย แต่กลับปรากฏภาพลักษณ์ของแม่พระ ผู้ช่วยเหลือและสตรีหัวก้าวหน้าที่อยู่ตรงข้ามกับภาพของนางยักษ์ทั้งสิ้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. ภาพยนตร์ที่นำมาศึกษานั้น มีความหลากหลายในรูปแบบการนำเสนอเป็นอย่างมาก บางส่วนเป็นภาพยนตร์ต่างประเทศ อาจทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงบริบทแวดล้อมที่แท้จริงได้ จึงอาจทำให้ไม่สามารถมองเห็นเงื่อนไขทางวัฒนธรรมหรือบริบทแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อภาพลักษณ์ได้

2. การวิจัยในหัวข้อ “ภาพลักษณ์พยาบาลในภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทย” เป็นการวิจัยถึงภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถวิเคราะห์ภาพลักษณ์ในส่วนอื่น ๆ ได้ทั้งหมด โดยไม่สามารถนำผลวิจัยไปอ้างอิงกับภาพลักษณ์อื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยและเชิงนโยบาย

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางในการประกอบสร้างภาพลักษณ์พยาบาลของผู้ผลิตภาพยนตร์ที่เข้าฉายในประเทศไทยเพิ่มเติม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อแนวทางการผลิตภาพยนตร์ของผู้ผลิตภาพยนตร์

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบต่อไป ถึงภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในภาพยนตร์ และภาพลักษณ์พยาบาลที่ปรากฏในโลกแห่งความเป็นจริง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. ควรทำการศึกษาผู้รับสาร เพื่อเชื่อมโยงแนวความคิดเกี่ยวกับการถอดรหัสของผู้รับสารในประเด็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ต่าง ๆ ว่ามีผลกระทบต่อความคิดพฤติกรรม หรือทัศนคติ หลังจากได้รับชมภาพยนตร์ไปแล้วหรือไม่ และอย่างไร

4. ควรศึกษาเพิ่มเติม ผลกระทบของภาพลักษณ์พยาบาลต่อการผลิตพยาบาลและการคงอยู่ในวิชาชีพของพยาบาล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหภาวะพยาบาลวิชาชีพขาดแคลนที่มีปัญหามานาน ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน¹³

5. การสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ควรมีการศึกษาข้อมูล ขอความปรึกษาจากองค์กรวิชาชีพ เช่นสภาการพยาบาลฯ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย เพื่อป้องกันการเผยแพร่ภาพลักษณ์ผิด ๆ สู่สาธารณะชน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย ในการสนับสนุนทุนสำหรับการวิจัยครั้งนี้

Reference

1. Niyom J. Image of NBT TV Channel 11 Chiang Mai According to the Public Relation Staffs in Government, Private, and Semi Government Sectors in Chiang Mai Province. Master of Art Thesis, Mae Joe University. 2005. (In Thai).
2. Intravaranon A. Self-image of “nurses” in government hospitals. Master of Art Thesis, Thammasart University. 2003. (In Thai).

3. Puksawat A. Public relation for image promotion. Bangkok: Chulaongkorn University Press. 2013. (In Thai).
4. Muangkham P. Procedures involving the meanings construction of disabled in American films. Independent Study. Master of Art Thesis, Chiang Mai University. 2009. (In Thai).
5. Sirirat N. Aongseng V. Professional Nurse Image as Perceived by Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing in Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health Professional Nurse Image as Perceived by Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing in Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health. Journal of Health Science Research. 2012; 6 (2): 38-47. (In Thai).
6. Juongpanich U. Establishment for desired image: challenge roles of professional nurses. Journal of Nursing Education. 2004; 15(2): 2-7. (In Thai).
7. Stanley D. Celluloid angels: a research study of nurses in feature films 1900-2007. J Adv Nurs. 2008; 64(1): 84-95.
8. Donelan K. Buerhaus P. DesRoches C. Dittus R. Dutwin D. Public perceptions of nursing careers: the influence of the media and nursing shortages. Nurs Econ. 2008; 26(3):143-50.
9. Inkum P. Srisatitnarankura. Professional nurses' image according to the perception of private hospital in Bangkok. Journal of Nursing Science. Chulalongkorn Univ. 2011; 23, 3, 43-55. (In Thai).
10. Jirawatkul S. Chinlumprasert N. Songwatana P. Deoisres W. Rungreongkulkij, S. Nursing profession: A meaning in gender perspective. Thai Journal of Nursing Council 2011; 26(2) 26-41. (In Thai).
11. Rodkumdee P. 1997. Research report: nursing image. Nonthaburi: Thailand Nursing and Midwifery Council. (In Thai).
12. Takease M. Kershaw E. Burt L. . Does public image of nurses matter?. J Prof. Nurs. 2002; 18(4): 195-205.
13. Srisupun W. Sawangdee K. Policy recommendation for solving professional nurses shortage in Thailand. Thai Journal of Nursing Council. 2012; 27(1): 5-22. (In Thai).